

65
CS

FACTS

Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci

ISSN 1725-7018

Máte právo na práci, která neohrožuje vaši bezpečnost a zdraví – rady pro mladé

Pokud se vám v práci stane pracovní úraz nebo si v pracovní době přivodíte poškození zdraví, následky si možná s sebou poneseš po celý život, a to je vážná věc. V tomto informačním listu naleznete informace o svých právech a povinnostech. Rizika, na která byste si měli dát pozor, jsou popsána ve zvláštním informačním listu.

Proč tolik povyku?

Podle evropských statistik je počet pracovních úrazů u mladých lidí ve věku 18–24 let o 50 % vyšší, než je tomu u kterékoliv jiné věkové skupiny pracovníků. Každoročně při práci utrpí zranění nebo újmu na zdraví stovky tisíc mladých pracovníků v Evropě. Tragické je na tom to, že někteří z nich přijdou o život a někteří dokonce hned v den nástupu do zaměstnání. Postupem času se pomalu rozvíjejí nemoci z povolání a jiné zdravotní potíže související s prací, jako například různé druhy rakoviny, problémy se zády nebo ztráta sluchu. Většinu těchto tragédií se však dá předcházet.

Jako mladí začínající pracovníci můžete být více ohroženi, neboť ještě nejste fyzicky a duševně plně vyspělí; pokud jste ještě nedosáhli 18 let věku, je vám právními předpisy zakázán výkon určitých rizikových prací.

Navíc pokud jde o vaše první zaměstnání daného druhu a jste poprvé na pracovišti, nemáte dostatek pracovních zkušeností a povědomí o bezpečnostních a zdravotních rizicích, se kterými se na pracovišti můžete setkat, o tom, jak by se k takovým rizikům měl postavit zaměstnavatel a jak byste se měli chovat vy sami. Schopnost rozpoznat pravděpodobná rizika a pracovat bezpečně vyžaduje zdravý rozum, ale také schopnost pozorování, nutnost zaškolení a zkušenost. Máte právo zeptat se na věci, které se vám nezdají bezpečné, ale možná se necítíte dost sebejistí k tomu, abyste se o věci vyjadřovali, nebo se třeba podvolíte stávajícím praktikám, protože chcete zaměstnavateli a spolupracovníkům dokázat, že máte elán a nemáte strach.

Pouhé statistiky?

Sedmnáctiletá dívka, která pracovala během studentské brigády v pekárně, přišla v pekařském stroji o část prstu. Bylo to již po první hodině práce, když byla její ruka vtažena do stroje. Přitom byla nahlášena porucha ochranného zařízení na tomto stroji, avšak údržba nebyla v plánu. Dívka nebyla řádně proškolená k práci na stroji a její nadřízený nevěděl o tom, že stroj používá.

Osmnáctiletý mladík pracující na stavbě podlehl svým zraněním, když na něj z jeřábu spadl z výšky 5 metrů náklad o váze 750 kg. Mladým pracovníkům v tomto případě nebyly řádně určeny pracovní úkoly a nebyli řádně proškoleni, přičemž zaměstnavatel rovněž zanedbával dodržování bezpečných pracovních postupů.

Co je důležité si uvědomit

Ochrana zdraví a bezpečnosti při práci není jen snůška hloupých a nudných pravidel. Jde o udržení bezpečnosti a zároveň o ochranu vašeho zdraví v současnosti a také o ochranu vašeho zdraví v budoucnosti, abyste si mohli svůj život užít naplno. Neměli byste se dostávat do situací, kdy při práci musíte riskovat svůj život nebo své končetiny.

Kromě ochrany vlastní bezpečnosti musíte rovněž vědět, jak při práci nevystavovat riziku své kolegy. Představte si, jak by vám bylo, pokud by se vašemu kolegovi stala v práci nějaká tragická nehoda kvůli něčemu, co jste udělali, i kdyby by to nebyla vaše chyba.

Proto potřebujete dostatek informací o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, o tom, co by měl váš zaměstnavatel dělat, aby vás ochránil, jak byste měli ke své ochraně přispět sami a o tom, jaká jsou vaše práva.

Za vaši bezpečnost odpovídá váš nadřízený

Každý zaměstnavatel má právní a morální povinnost vás chránit. Zaměstnavatelé musí na pracovišti rozpoznat bezpečnostní a zdravotní rizika, vyhodnotit je a uvést do praxe preventivní opatření. Pojem nebezpečí rozumíme cokoli, co může být příčinou onemocnění nebo úrazu. Pojem riziko označuje míru pravděpodobnosti, že k tomuto dojde. Většina nehod souvisí buď se zanedbáním řádného vyhodnocení rizik, nebo s nepřijetím určitých postupů k jejich kontrole. Příkladem je hluk, nakládání s chemikáliemi, zvedání břemen, volně vedené kabely, celodenní sezení před počítačovým monitorem a dokonce i šikanování ze strany manažerů nebo spolupracovníků. Povinností zaměstnavatelů je rovněž poskytnout speciální ochranu skupinám pracovníků, kteří jsou zvláště ohroženi, včetně

mladých pracovníků. Zaměstnavatel by vám například měl přidělit práci, která je přiměřená vašim schopnostem, a měl by vám zajistit řádný dohled nadřízeného pracovníka.

Zvláštní ochrana, pokud je vám méně než 18 let

Pokud je vám méně než 18 let, vztahuje se na vás zvláštní ochrana. Konkrétně jde o to, že nemůžete vykonávat práci:

- která přesahuje vaše fyzické nebo psychické schopnosti,
- při níž jste vystaveni toxickým látkám,
- při níž jste vystaveni škodlivému záření,
- která zahrnuje zdravotní rizika, vyplývající z nepříznivých mikroklimatických podmínek, hluku či vibrací,
- která by mohla vést k nehodám z důvodu nedostatku vašich zkušeností, nedostatečného vyškolení nebo nedostatečné pozornosti věnované bezpečnosti.

Pokud jste nepřekročili minimální věk pro ukončení školní docházky, je pro vaše odborné vzdělávání nutné, abyste byli pod kvalifikovaným dohledem nadřízeného a aby vám zaměstnavatel zajistil náležitou ochranu.

Informační list „Ochrana mladých lidí na pracovišti“ přináší další podrobnosti o omezeních spojených s výkonem práce, věkem a pracovní dobou a dále přísná omezení týkající se věku pro vykonávání práce v rámci pracovních brigád a práce po škole, pokud nedosahujete minimálního věku k ukončení školní docházky a je vám povoleno pracovat. Konkrétní omezení naleznete v národních právních předpisech.

Buďte i n – informujte se o svých právech

Máte právo:

- Vědět o tom, s jakým nebezpečím se můžete setkat na vašem pracovišti, jak máte postupovat, abyste byli v bezpečí, a jaké kroky je třeba podniknout, pokud dojde k nehodě nebo mimořádné situaci.
- Bezplatně obdržet o této problematice informace, pokyny a školení, konkrétně zaměřené na danou pracovní pozici.
- Být bezplatně vybaveni nutnými ochrannými prostředky.
- Zapojit se do dění prostřednictvím dotazů, oznamování nebezpečných postupů nebo podmínek a účasti na projednávání bezpečnostních otázek se zaměstnavatelem.

Pokud máte nějaké pochybnosti týkající se bezpečnosti jakéhokoliv aspektu vaší práce a toho, co se po vás žádá, máte právo a povinnost své obavy sdělit svému nadřízenému. Každopádně máte právo odmítnout vykonávat práci, která není bezpečná. Nemusíte se vystavovat nebezpečí jenom proto, že vám to přikázal váš nadřízený, nebo proto, že to prostě tak dělají všichni.

Buďte i n – chovejte se zodpovědně

Bezpečnost ale není pouze věcí vašeho zaměstnavatele a práce není jen nějaká hra. Ze zákona jste povinni se postarat o sebe a o ostatní a spolupracovat se zaměstnavatelem v otázkách bezpečnosti a ochrany zdraví. Musíte například:

- dodržovat veškerá bezpečnostní pravidla, pokyny a instrukce poskytnuté v rámci školení, včetně pokynů k použití nástrojů, strojů a ochranných zařízení a používání osobních ochranných pracovních prostředků, jako jsou rukavice a masky, a
- nahlásit jakékoliv ohrožení bezpečnosti a zdraví vašemu nadřízenému pracovníkovi.

Kde hledat pomoc

- promluvte si o problému s vaším nadřízeným,
- pohovořte si s vaším zástupcem pro oblast bezpečnosti nebo zástupcem odborů, pokud taková osoba na vašem pracovišti je,
- pokud máte v místě výkonu práce závodního lékaře, sestru nebo jiný zdravotnický personál, promluvte si s nimi a pokud se s vašimi potížemi obrátíte na svého praktického lékaře, povězte mu, jakou práci vykonáváte,
- promluvte si s rodiči,
- pokud se stále ještě vzděláváte, promluvte si s učiteli, nebo informujte osoby odpovědné za odborné školení / zařazování pracovníků na pracovní místa,
- svěřte se dospělému člověku, kterému důvěřujete,
- v případě nutnosti podejte stížnost na inspektorátu práce nebo u orgánu ochrany veřejného zdraví.

Zůstaňte v obraze: zdrojem informací o mladých pracovnících a bezpečnosti při práci je odkaz <http://ew2006.osha.eu.int/>; informace o konkrétních nebezpečích a rizicích na nejrůznějších pracovištích jsou k dispozici na <http://osha.eu.int>; mezi užitečné informační zdroje patří dále příslušné národní orgány pro oblast bezpečnosti a ochranu zdraví při práci, odborové organizace a profesní sdružení.

Další informace

- http://osha.mpsv.cz/good_practice/
- Výzkumný ústav bezpečnosti práce, Jeruzalémská 9, Praha 1, 116 52
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Karmelitská 7, Praha 1, 118 12

Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

Tel. (34) 944 79 43 60, fax (34) 944 79 43 83

E-mail: information@osha.eu.int

© Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci. Kopírování je povoleno pouze se souhlasem autora. Printed in Belgium, 2006

